

Hannórány

h. 44-46, 49-51

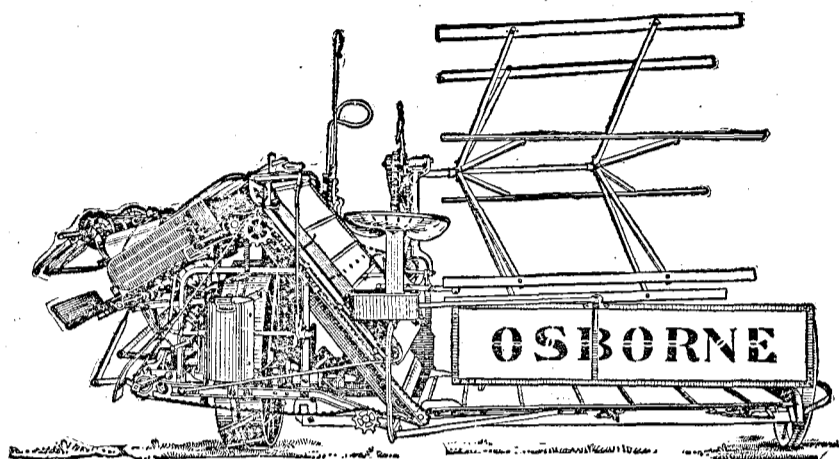
ERDÉLYI GAZDA

XL. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1908. Julius 12.

28. SZÁM.

Osborne aratógépeket

1672

szénagereblyéket, ■■
járgányos cséplőkészleteket,
gabonatisztító rostákat
és mindennemű egyéb gazdaság gépeket
elsőrendű kivitelben szállít

'RÜHNE' mezőgazd. gépgyár
részvénytársaság : **MOSONBAN.**

Jutalmazó mellékipar gazdák számára

Homokból és cementből mindenki szakismeret nélkül előállíthat homok-
téglákat, cement-födécserepeket, csöveket csatornázásra, alagesővezé-
2119 seket, padlólapokat, itató vályukat stb.

Felette egyszerű gyártás kipróbált gépeinkkel és formáinkkal.

Kivánatra ingyen küldjük 82-es számú árjegyzékünket. Könnyen érthető használati utasítást
minden géphez adunk. Üzem berendezéshez oktatót küldünk, kívánatra állandóan is. —
Levelezés magyar nyelven.

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére

LEIPZIGER CEMENTINDUSTRIE Dr. Gaspary & Co.

MARKRANSTÄDT bei Leipzig.

Homokvizsgálat, próbafeldolgozás, minták ingyen.

Legnagyobb gyár
a maga nemében

270 munkás
35 szabadalom stb.

Homlokzatok és belsőhelyiségek
meszelésére
a legjobb és a
legtökéletesebb

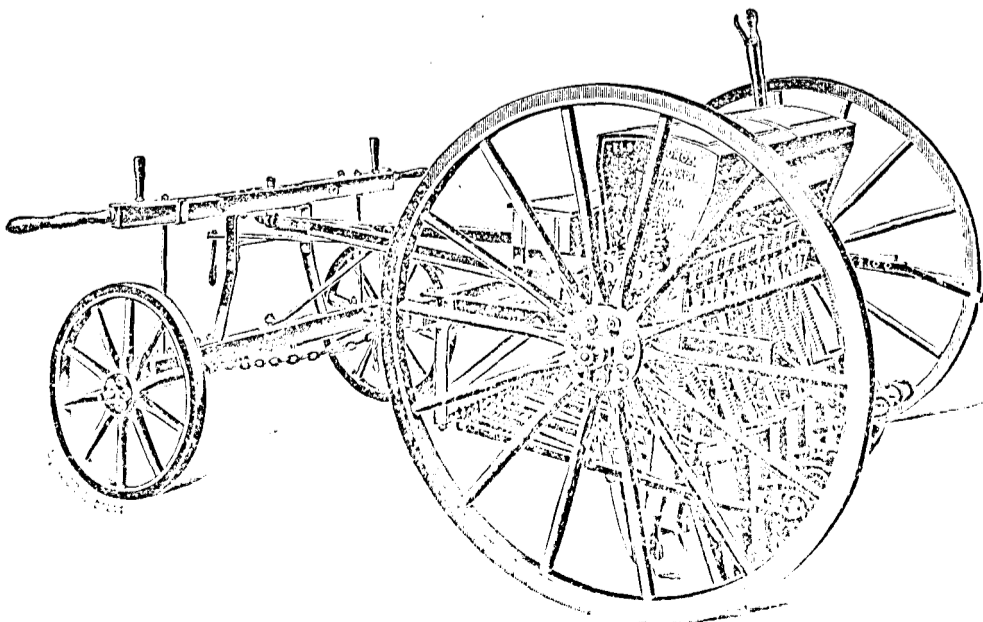
Kimerítő ajánlatot és mintát szívesen küld :

LUTZ EDE és TÁRSA

Festékgyára,

2148.I.

BUDAPEST, Órnagy-u. 4.

A legjobb vetőgép a szab.

LOSONCZI DRILL

Magyar gyártmány.

Árajánlatokkal és árjegyzékekkel
szívesen szolgál

A magyar kir. államvasútak
gépgyárának vezérügynöksége,

BUDAPEST V., Váci-körút 32.

Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
 Wien, II., Handelsquai No. 130.
 Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

2080

A peronoszpóra leghatékonyabb ellenszere a
Dr. ASCHENBRANDT-féle

BORDÓI POR

amint azt úgy a külföldi mint kilencz éves hazai tapasztalatok igazolják. **Nem perzsel! Jól tapad! A fecskendőket nem rontja!** A burgonyavész ellen használt szerek közt is a leghatásosabb!

A **lisztharmat** legbiztosabb gyógy- és óvszere a **Dr. ASCHENBRANDT-féle**

RÉZKÉNPOR

mely a szőlőt egyúttal az **antraknózis** ellen is megvédi.

A porok árai Budapesten:

50 kg.-os zsákban kg.-kint bordói por 72 fill.
 10 és 5 kg.-os zsákban

kg.-kint bordói por 76 fill.

2 kg.-os zsákban kg.-kint bordói por 77 fill.

50 kg.-os zsákban kg.-kint rézkénpor 45 fill.

10 és 5 kg.-os zsákban

kg.-kint rézkénpor 49 fill.

2 kg.-os zsákban kg.-kint rézkénpor 50 fill.

Gyártás korlátolt! Tessék a szükségletet **mielőbb megrendelni.** A porok szállítása bármely időben és részletben történhet. — Ismertető füzeteket, használati utasításokat küld, megrendeléseket elfogad a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V. ker., Alkotmány-u. 31. sz.

A por ezenkívül kapható és megrendelhető:

Singer Efraim urnál **Kolozs**; Juhász Mihály urnál **Torda**; Dirnsdorfer Simon urnál **Torda**; Kovátsik József urnál **Bánffy-Hunyad**; Ifj. Gierig Vilmos urnál **Magyar-Igen**.
 2163

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPESZEK

ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Műtermek vannak:

Kolozsvar, Miskolc,
 Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.

Dés, S.-A.-Ujhely,
 Felsősetátér. Főtér 9.

1729 **Sárospatak,**
 Kossuth Lajos-u. 70.

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvar, Mátyás kir.-tér 32.

M. kir. szabadalm. osztálysorsjegyek főelárusító helye.

A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket

elad és vásárol.

Előleget ad értékpapírokra,

folyószámlán és előre meghatározott időre.

Díjmentesen bevált szelvényeket

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket,

hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt

tűz- és betörésmentes páncélszekrényeket. (Safe Deposits.)

2055

Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

Kedvező alkalom! Huzás már október 5-én.

Az árfolyamok esése következtében csekély tökébefektetéssel

1 és fél millió korona

összegű fő- és melléknyereményekre játszhatik évi 3 húzában, ha vesz nálunk egy

Hazai Takarékpénztári sorsjegyet

14 havi részletfizetésnél havi . . . 9. — korona

16 " " " . . . 8. — "

19 " " " . . . 7. — "

23 " " " . . . 6. — "

28 " " " . . . 5. — "

lefizetése mellett, vagy pedig letétjegyre napi

árfolyamon 20. — K foglaló ellenében tetszés

1007

Egy sorsjegyre több nyeremény is eshetik.

Kapható a

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaságnál,

Kolozsvárt, Mátyás király tér 7. szám alatt.

szerinti törlesztésre. Az első részlet, vagy a foglaló lefizetése után a sorsjegyek nyereményei a vevőt illetik.

Huzások:

február 5-én, összesen 420.000 K nyereménnyel,

július 5-én, összesen 420.000 K nyereménnyel

október 5-én, összesen 731.000 K nyereménnyel,

Pénzt nem veszítheti el, mert minden sorsjegy okvetlen nyer legalább 100. — K törlesztő összeget, mely esetben még egy nyerményjegyet is adnak 30-40 K értékben, mely nyerményjegy az 1976. évig valamennyi húzáson játszik.

BENZINMOTOROK, GŐZLOKOMOBILOK, UTIMOZDONYOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK,
 ARATÓGÉPEK, „LOSONCZI DRILL“ VETŐGÉPEK, RESICZAI ACZÉLEKÉK, TELJES
 MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

V., VÁCI-KÖRUT 32.

1458

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 K.,
1/4 ÉVRE 3 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDATISZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

**Kérjük az
előfizetéseket
megújítását!**

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Mezőgazdasági kamarák.	361
Fontosabb teendőink élelmiszer-kivitelünk emelése érdekében.	364
Kisebb szakközlemények:	
Karók fák mellett. — A carbolineum a gyümölcsstermelésben. — A tenyészkakasok koráról. — A föld színének hatása a szőlő-telek fejlődéséről.	365
Kormányintézkedések	365
Vegyes közlemények.	
Az idei termés. — Új háztartási és gazdasági tanfolyam. — A vetések állása külföldön.	366
Hirdetések.	

Mezőgazdasági kamarák.

II.

Maga a gazdatársadalom minden fontosabb alkalmat felhasználta arra, hogy a mezőgazdasági érdekképviselet törvényhozási uton való szervezését sürgesse. Már az 1867-ik évi kormány földművelésügyi minisztere Gorove István által 1868. évi június 14-ére egybehívott első országos gazdasági értekezleten felmerült a gazdatársadalom szervezkedésének a kérdése, de ennél sokkal érettebb és kiforrottabb formában az 1879-ben Székesfehérvárott megtartott gazdaságkongresszuson, amely önálló földművelési miniszterium és országos gazdatanács szervezését, a gazdasági egyesületek szervezeteinek teljes megváltoztatását, a kötelező társulás és önmegadózás elvét foglalta határozataiba, egyszóval a mezőgazdasági érdekképviselet főbb alapelvei tekintetében fontos és alapvető határozatokat hozott.

Az ezen kongresszusból folyólag megalkult szövetséges gazdasági egyesületek szövetségi nagygyűlése 1883, 1884, 1887 és 1892-ben foglalkozott az érdekképviselet kérdésével, részint saját kezdeményezésére, részint a kormány felhívására.

Majd az 1895. évi III., 1896. évi IV. országos gazdaságkongresszus foglalt állást az érdekképviselet tárgyában s azok határozatai nyomán alakult meg az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” kebelében a „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége”, amelyben a törvényhatósági gazdasági egyesületek tulajdoni része képviselve van.

A Szövetség alapításának egyik legfőbb célja volt a mezőgazdasági érdekképviselet törvényhozási uton való szervezésének az ediginél eredményesebb és nyomatékosabb sürgetése.

Ennek a feladatának az új szövetség igyekezett is megfelelni s úgy kongresszusok, mint nagygyűlések alkalmával el nem mulasztotta a kérdést előtérbe tolni.

Hogy a mezőgazdasági érdekképviselet kérdése, dacára a gazdaközönség kitartó és következetes állásfoglalásának, mindeddig tető alá nem jutott, főként annak a felfogásnak tudható be, hogy a törvényhozás és a közigazgatás amugy is a mezőgazdasági érdekeltség kezében van, mert a törvényhozási és a törvényhatósági bizottsági tagok többsége birtokos, de maguk a közigazgatás külső közegei is tulajdoni részben a mezőgazdasági érdekeltségből kerülnek ki.

Ez tényleg így is volt a múltban, de ez nem jelentette azt, hogy az egészséges és a nemzeti érdekeknek megfelelő agrárirányzat ez uton érvényre jusson. Éppen ellenkezőleg ezekkel a képviselőházi gazdatöbbségekkel sikerült oly rendszabályokat megszavaztatni,

amelyek egyenest kárára voltak a mezőgazdasági népességnek. A törvényhozásban és a vármegyeházi gyűléstermekben nem tudott felébredni az agráröntudat, nem bírtak formálódni a követelések és nem alakult ki egy olyan gazdaközvélemény, mely ezekért a követelményekért harcra szállni kész lett volna.

Az alkotandó kamaráknak egyik feladata éppen az lesz, hogy azt a hézagot kitöltse, hogy gyakorló iskolául szolgáljanak és lehetővé tegyék oly elemek kifejlődését, melyekre a földművelő Magyarország érdekeit nyugodtan reá lehet bízni.

Erre pedig annál is inkább szükség van, mert idők folyamán épp a mezőgazdaság rovasára folytatott gazdasági politika révén a gazdaosztály független vezető elemeinek száma erősen megcsökkent, a változott gazdasági viszonyok között helyét megállni különben is gyengének bizonyult, úgy hogy ma, amidőn a mezőgazdasági érdekek képviselete egyébként is különleges szaktudást is igényel s nem mindenki kellő szakértelemmel rendelkező és az agrártörekvésekkel rokon-szenvező gazda is egyuttal, aki birtokos, a gazdaképviselet száma erősen megcsökkent s a megyei közigazgatásban is a nobile officium korszaka letűnt s mind kisebb azon tisztviselők száma, akik mint birtokosok is, a mezőgazdasági vonatkozású törvények és es rendeletek végrehajtásához szükséges szakértelemmel és érzékkel bírnak.

Még inkább megváltozik majd a helyzet az általános választójog életbeléptetésével, a midőn a mezőgazdaság művelői politikai tulsúlyukat, amelyet a múltban saját javukra ugyan soha sem érvényesítettek, nagyrészt elveszthetnek s fokozott mérvben tolnak előtérbe ismét oly törekvések, amelyekkel szemben a gazdatársadalomnak csak mint szervezett egésznek lehet a siker reményével fellépni.

Nem vonható kétségbe, hogy a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége megalkotása óta a gazdatársadalom szervezetei nagy eredményeket mutatnak fel, főként a gazdaságpolitika irányítása terén.

De nem hunyhatunk szemét azon két tény előtt sem, hogy a nagy és különösen a középbirtokos osztály, mely annyi nemes törekvésnek támogatója, a köznek önzetlen munkása volt, sorai erősen ritkulnak s hogy az új gazdasági, mint társadalmi és nemzeti szempontból oly nagy jelentőséggel bíró kisbirtokos osztályt a gazdatársadalmi testületekben oly arányban tömöríteni, mint az kívánatos, nem sikerült.

Messze vezetne, ha ennek okait megvilágítani óhajtának, elég a tényt leszögeznünk. Már pedig az ország jövő fejlődése a kisbir-

== Jobb és ==
megbízhatóbb
== magyokat ==

nem is ajánlhatunk,
— mint a minőket —

33 év óta

Mauthner
* Ödön

es. és királyi udv. szállító
magkereskedésében

BUDAPESTEN

VII., Rottenbiller-u. 33. sz.

IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. kapható.

Árjegyzék kívánatra ingyen és
bérmentve. 1002

Ajánljuk nagyobb szőlőbirtokosoknak tökéletesített magyar fogatos szőlőpermetezőinket, melyekkel nagy munkaerő és permetező anyag megtakarítás érhető el.

Most megjelent tavaszi, szőlőművelési árjegyzékünket az összes szőlővédekezési gépek, permetező stb. anyagokról kívánatra bérmentve megküldjük. 1006

o o Mezőgazdák A jegyü permetező 40 korona. o o

o o " " B " " 34 " o o

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE — BUDAPEST V. —
Alkotmány-utca 31.

tokos osztályon nyugszik. Az ország gazdaságilag mivelhető földbirtokának nagyobb része a kisbirtokos osztály kezén van s a kisbirtokos osztály jövő térfoglalása mind nagyobb mértékben várható. Nem közömbös tehát a köz szempontjából, hogy a kisbirtokos osztály miként gazdálkodik, gazdaságilag miként boldogul. A nemzet millióinak vagyonosodása teremti meg az ország valódi gazdasági függetlenségét, ezért a kisbirtokos osztály gazdasági szakértelmének fejlesztése, szövetkezeti szervezkedése, ilyképp az össztermelés fokozása, a mezőgazdasági termények jó értékesítésének a biztosítása s így a mezőgazdálkodó népesség általános vagyonosodása előmozdításával a fogyasztás minden irányban való nagyarányu fejlesztése országos fontosságú feladat, amelynek megoldására első sorban a mezőgazdasági érdekképviselet szervezése képesít.

Ugyan így áll a kérdés társadalmi szempontból is. A nemzetközi szociálmus térfoglalása mellett nem alárendelt fontosságú a mai társadalmi rend alapján álló társadalom szempontjából, hogy az általános választói jog a kisgazdák tömegeit a jelen társadalmi rend barátai vagy ellenségei sorában találja-e.

A szervezett társadalom a mai társadalmi rend legbiztosabb alapja, szilárd szikla, amelyen a nemzetköziség hullámai erőtlenül megtörnek.

Nem szenved kétséget, hogy a gazdasági társadalom érdekképviseleti testületei a nemzeti állameszme legbiztosabb képviselői lesznek s elég erővel bírnak majd arra, hogy bármely forrásból eredő nemzetellenes gazdasági politikát sikerrel ellensúlyozzanak.

Mindezeknek bölcs belátása és a gazdasági társadalomnak ismételt állásfoglalása készítette arra a jelenlegi földművelésügyi minisztert, hogy a mezőgazdasági érdekképviselet törvényhozási uton való szervezése érdekében megtegye a kezdeményező lépéseket, melyek elseje a jelen törvényjavaslat-tervezet a mezőgazdasági kamarákról.

A tervezet alapelveinek indokolása.

Az érdekképviseleti működés három főirányt ölel fel és pedig:

1. kezdeményező és véleményező;
2. végrehajtó és ellenőrző;
3. társadalmi, azaz agitatorius.

Minden érdekképviseleti működés legfőbb célja az ország gazdasági politikájára irányítólag befolyást gyakorolni. Hogy az érdekképviseleti szervezet ezen működést úgy a kormányval, mint a törvényhozással és a törvényhatóságokkal szemben kifejthesse, törvényben kell biztosítani a kezdeményezés jogát és a véleményezés kötelezettségét. Az olyan testület, amelynek kezdeményezési joga nincs a kormányval és a törvényhozással szemben, holt intézmény s a gazdasági politikára irányító befolyást nem gyakorolhat.

A kezdeményezés és véleményezés jogának törvénybe iktatásán kívül az érdekképviseleti intézmény fentebb feladatának csak úgy tud megfelelni és csak akkor bír ehhez kellő súlylyal, ha az tényleg hivatalos képviselője a gazdasági társadalom összességének, azaz ha az intézmény — ez esetben a mezőgazdasági kamara vezetősége, az érdekelt gazdasági társadalom összességének bizalmából került a kamara élére. Éppen ezért a jelen törvényjavaslat-tervezet a közvetlen választás útján módot nyújt az összes érdekeltnek, hogy bizalmával azt tisztelje meg, akit a kamarai tagságra érdemesnek tart.

A szavazati jog alapja azonban a föld-

birtok s illetve annak kataszteri tiszta jövedelme, azaz érdekelttség mérve. Ezt az elvet a magyar törvényhozás már az 1885. évi XXIII-ik és 1888. évi XIX. t.-cikkben szentesítette a vízi társulatoknál és a halászati társulatoknál, valamint az 1894. XII. t.-cikk mindenütt ott, ahol a földbirtokosok, illetve legelő- vagy szőlőtulajdonosok bizonyos, a törvényben megengedett célból társulnak.

Egyszóval a magyar törvényhozás a földbirtokra nézve igen helyesen az érdekelttség arányában való szavazás elvét állandósította, nem forog fenn tehát semmi ok, hogy ezt az elvet éppen a földbirtokot érdeklő legfontosabb jog gyakorlásánál, a kamarai tagok választásánál mellőzzük.

Nem lehetséges azonban, hogy az egészen törpe birtokosok százezrei, akiknek javarésze nem is a földbirtok jövedelméből él, hanem egyuttal munkás, iparos, kereskedő stb., a kamarai tagok választására közvetlenül befolyjanak, mert ilyképpen feleslegesen nagy tömegek mozgósíthatnának s a választás megejtése nagy technikai nehézségekbe ütköznék. Az egyes kamaráknak kell tehát meghatározniok azt a legkisebb birtokegységet, amely egy-egy szavazatra jogosít, mint pl. az árvízmentesítő társulatoknál, ahol az egység 100 kat. hold s az ezen egységnél kisebb birtokkal bírók képviselet útján gyakorolják szavazatukat, de mindig természetesen az általuk birtokolt földbirtok, azaz érdekelttségük arányában.

A legkisebb érdekelttségi fokozatot a törvényben magában megállapítani nem kívánatos, tekintettel az ország, sőt majd az egyes kamarai kerületek igen eltérő gazdasági, társadalmi és nemzetiségi viszonyaira.

A nagybirtok esetleges túlsúlya abban talál korlátozást, hogy egy birtokos sem gyakorolhat valamennyi szavazat felénél több szavazatot. Ugyanily mérvű korlátozást tartalmaznak a fentebb idézett törvények is s miután ez ellen panasz nem merült fel, nem mutatkozott szükségesnek ezen változtatni.

E választási rendszer mellett ki sem vonhatja kétségbe, hogy a mezőgazdasági kamarák, élükön az országos mezőgazdasági kamarával tényleg a gazdasági társadalom összességének törvényes és hivatott képviselői lesznek.

Az érdekképviseleti testületek függetlensége, autonómiája sikeres működésüknek egyik legnagyobb és legfontosabb biztosítója. A javaslat ezt az elvet akként valósítja meg, hogy míg egyrészt az önmegadóztatás elvének felvételével a kamarák anyagi függetlenségét minden irányban biztosítja, másrészt a földművelésügyi kormány legfőbb ellenőrzésétől eltekintve a kamarák egy belügyeik intézése, mint külső működésük és állásfoglalásaik tekintetében a legteljesebb autonómiát élvezik.

A kamarai illeték fizetése kötelező minden földbirtokosra, tehát a törpe birtokosokra nézve is. És ez jogos és helyes álláspont. A kamarai működés előnyét minden birtokos érdekelttsége arányában élvezzi, a szerint szavaz s a szerint kell, hogy viselje a közös költségeket is. Sőt nem tagadható, hogy a kamarai működés előnyeit fokozott mértékben élvezik majd a segélyre, támogatásra, utmutatásra leginkább ráutalt apró birtokosok, mindenestre inkább, mint a kellő tőkével és szakértelemmel bíró nagyobb birtokosok. Míg az utóbbiak a mezőgazdasági kamarák működésének inkább közvetett, addig az előbbiek annak közvetlen eredményeit élvezik.

Az érdekképviseleti működés sikerének titka az erők tömörítése. Nem szabad tehát sok kamarai központ szervezésével a kama-

rák anyagi erejét és erkölcsi súlyát csökkenteni, az erőket egyesítés helyett elforgácsolni.

Mert kétségtelen, hogy egy tekintélyes kamarának felszólalása nagyobb súlylyal esik a mérlegbe, mint több apróé. S kétségtelen az is, hogy nagyobb gazdasági feladatok megoldására, mint pl. kísérleti állomások, szövetkezeti központok, raktárak stb. felállítására és eredményes szervezésére csakis nagy anyagi és szellemi erővel rendelkező központok képesek. Mindig könnyebb a kevés kamara szervezéséből netalán származó hibát helyrehozni új kamarai kerületek kihatásával, mint megfordítva.

A kamarai kerületek nagyságának megállapításánál a gazdasági, szociális és nemzetiségi szempontokon kívül irányadó az érdekelt vidék gazdasági társadalmi testületeinek működése. Ahol a szabad társuláson alapuló gazdasági társadalmi szervek már eddig is kellő működést fejtettek ki, ahol tehát kellő érdekelt mutatózik a társadalmi működés iránt, ott a kamarai kerület nagyobb, ott azonban, ahol a kamarai központ ily testületekre nem támaszkodhatik, kisebb.

A kamarai kerületek számát és beosztását a javaslat nyitva hagyja, illetve fentartja a döntést annak a testületnek, akit illet s ez az országos mezőgazdasági kamara. Indokolt ez annál is inkább, mert a későbbi időben szükséges változtatások keresztülviteléhez sem kell majd törvényhozási intézkedés, hanem az érdekelttség saját határozatából folyólag tehet változtatásokat a kerületi beosztáson.

A gyakori és nem kellőleg indokolt változtatásoknak azonban gátat vet a földművelésügyi miniszter legfőbb ellenőrzési jogából folyó hozzájárulása mellett a legfőbb jóváhagyás szükségé, amelyet úgy az érdekelttség, mint a kormány bizonynyal csakis komoly megfontolás után vesz igénybe.

Ugyanezen feltétellel és indokból volt lehetséges a törvényben megállapítandó választási rend megváltoztatását is a kamarákra bízni.

Az érdekképviseleti szervezet állásfoglalása csak akkor bírhat döntő súlylyal, működése csak akkor lehet sikeres, ha az egyöntetű és tervszerű. Ezt az egyöntetűséget és tervszerűséget hivatott biztosítani a javaslatban szervezni tervezett országos mezőgazdasági kamara, mely úgy is mint országos gazdasági társadalom a földművelésügyi kormány közvetlen véleményező és előkészítő szerve.

A kereskedelmi és iparkamaráknak egyik legnagyobb sérelmük és hiányuk, hogy a kormány máig sem gondoskodott oly összekötő kapcsolatról, oly központi jellegű szervezetről, mely a kereskedelmi és iparkamarák működését irányítaná s állásfoglalásaiknak országos súlyt és jelentőséget kölcsönözhetne.

Jóformán minden egyetemes kamarai gyűlésnek állandóan visszatérő tárgya az a kívánság, hogy legalább ezek az egyetemes kamarai gyűlések állandósítsanak s tétessék lehetővé, hogy az egyetemes gyűlés elnöke a következő egyetemes gyűlést egybe-hívassa s ez ne tétessék függővé a kereskedelmiügyi kormány tetszésétől. Teljesen hasonló állapotot teremtenék akkor, ha az országos kamarai központot meg nem alkotnók, mely mint a vidék kamaráinak őrszeme, éber figyelemmel kíséri a központban az ország szívében a történeteket s valahányszor szükségét látja, idejében mozgósítja a kerületi kamarákat s ezek útján a gazdasági közvéleményt.

De szüksége van a földművelésügyi kormányzatnak is egy ily, bármikor igénybe vehető megbízható szaktanácsadó testületre,

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kékeltők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fin és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristof

utóda

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

☎ Telefon-szám 567.

☎ Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban kapható.

Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

melylyel sürgős és bizalmas természetű ügyek letárgyalhatók s amely mégis egyuttal a gazdatársadalom összességének elismert törvényes központi képviselője.

Ezt a hiányt már rég érezte a földművelési kormány s ennek következtése volt az országos gazdatanács megalakítása 1894-ben, amely azonban csak egyszer ülésezett ugyan, de papiroson ma is létezik. A földművelésügyi kormány e tanács működését nem vette igénybe, mert az érdekképviselői alakulásnak nem volt tekinthető.

Az érdekképviselői szervezeteknek második fő működési iránya *végrehajto és ellenőrző* tevékenység. A közigazgatás oly szoros összefüggésben van a mezőgazdasággal, hogy nemcsak nem közömbös, de a legfontosabb érdeke a gazdatársadalomnak, hogy az az öt érdeklő törvények és rendeletek végrehajtásba befolyjon s hogy a közigazgatás működését hathatósan ellenőrizze.

Hogy ez mily módon és mily szervezetek útján történjék, annak megállapítása nem e javaslat keretébe tartozik, itt elég csak a jogelvet lefektetni, hogy a mezőgazdasági kamarák törvények és törvényes rendeletek végrehajtását nemcsak ellenőrizhetik, hanem bizonyos közigazgatási feladatok közvetlen megoldása céljából hatósági jogkörrel is felruházhatók.

Hogy melyek és milyen terjedelműek legyenek e feladatok, az az egyes mezőgazdasági vonatkozású törvények alkotásánál, illetve revíziójánál lesz megfontolás tárgyává teendő s ez irányban éppen a szervezendő kamaráknak kell majd kezdeményezőleg fellépniük.

Legközeldbbi és legsürgősebb feladat kétségtelenül a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-cikknek revíziója, mely munkálattal már az új kamarák részére kell fentartani s ez alkalommal szervezni ama kapcsolatot a kamarák és a közigazgatás között, amely a mezőgazdasági törvények és rendeletek szakszerű végrehajtását és általában a mezőgazdasági érdekképviselői testületek és a közigazgatás egyöntetű működését biztosítja. Ezen tárgyalások, valamint más mezőgazdasági vonatkozású törvények alkotása vagy revíziója alkalmával lesz megfontolás tárgyává teendő, mily hatósági teendőkkel ruházandók fel a mezőgazdasági kamarák. A mezőgazdasági érdekképviselő törvényes szervezésének tehát a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvény revízióját feltétlenül meg kell előznie s maguknak a mezőgazdasági kamaráknak legyen első és legsürgősebb feladatuk a mezőgazdasági közigazgatás szervezetének kiépítése.

Az érdekképviselői működésnek harmadik fő iránya *társadalmi és helyesebben az agitatorius tevékenység*. A szó nemesebb értelmében agitatorius működés, amelynek célja a nagy tömegeket felkeresni, mozgósítani és tömöríteni valamely közös eszme vagy cél érdekében. Ez a gazdasági egyesületek, gazdakörök, különleges szakegyesületek és szövetkezetek feladata.

A mezőgazdasági kamarák feladata azonban nem merül ki abban, hogy a mezőgazdaság érdekeit felfelé és a közigazgatásban képviseljék és érvényesítsék, hanem rendelkezésük egyszersmind az is, hogy a gazdatársadalmat öntevékenységre serkentsék, neveljék és tömörítsék. Ennek hatalmas eszközei a

szabad társulás alapján szervezett gazdatársadalmi testületek és szövetkezetek, elsősorban pedig a törvényhatósági gazdasági egyesületek.

Sokakban él a téves hit, hogy ha a mezőgazdasági kamarákat megalkotjuk, akkor nem lesz szükség a vármegyei gazdasági egyesületekre. Megállan ez a feltevés némileg a helyét akkor, ha a kamarák törvényhatóságokként mint megyei kamarák szerveztetnének, de semmi kép az esetben, ha kerületi kamarákat alkotunk. A szabad társulás alapján álló gazda-társadalmi testületekre feltétlenül szükség van s amit a külföld példája mutatja, e testületek fejlődése nemhogy visszaesést mutatna a kamarák szervezésével, de sőt éppen ennek folytán hatalmas lendületnek indult. A mi természetes is. A mezőgazdasági kamarák törekvéseit csak úgy népszerűsíthetik, tapasztalataikat csak úgy tehetik kincscsé, ha a gazgálgatók tömegeit tudják mozgósítani, öntevékenységre serkenteni és irányítani egy egy közös cél érdekében.

A gazdasági egyesületek hatásköre nemcsak hogy nem szűkül, de jelentékenyen tágul, működésük jelentőségben nemcsak hogy nem veszt, de tetemesen emelkedik azáltal, hogy a kamara anyagi és szellemi erőinek felhasználásával eredményesebb működést fejthetnek ki tagjaik érdekében s e működés az egyesületi tagok számát is kétségtelenül jelentékenyen meg fogja szorítani.

A mezőgazdasági kamara és a szabad-társulás alapján álló gazdasági egyesületek egymásra utalt tényezők, amelyeknek egymással szerves kapcsolatban kell lenniük. Hogy milyen legyen ez a kapcsolat, e tekintetben a javaslat ismét csak magát az elvet szögezi le, de a megoldás módját nyitva hagyja, mert a szabad társulás alapján álló testületekről róluk-nélkülük minden egyesnek hozzájárulása nélkül megállapodásokat, rendelkezéseket létesíteni nem lehet és nem szabad.

Eleg ha köteleességüké tesszük a mezőgazdasági kamaráknak — amint hogy működésük sikere másként el sem is képzelhető — hogy a gazdasági egyesületekkel szerves összeköttetésbe lépjenek, azokat anyagilag és szellemileg támogassák, a megoldás mikéntje azonban maradjon szabad egyezkedés tárgya.

Szolgáljon e tekintetben megnyugtató az érdeklő törvényhatósági egyesületeknek, hogy a kamarák és a gazdasági egyesületek egymáshoz viszonyított, illetve ennek alapelveit a földművelésügyi miniszter által kinevezett országos mezőgazdasági kamara fogja kidolgozni amelyben pedig a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége jelölése alapján minden vármegyei gazdasági egyesület legalább egy taggal lesz képviselve.

Minden gazdasági egyesületnek szabad elhatározásától függ majd persze, hogy vajjon magára nézve előnyösnek tartja-e a kamarával való szoros kapcsolatot, vagy önállóságát minden irányban továbbra is fentartja.

A szoros kapcsolat bizonyynyal abban fog elsősorban megnyilatkozni, hogy az egyesület titkárait a kamara fizeti majd s hogy a tagoknak ingyen szaklapot ad s elnökét, titkárait néhány választmányi tagját — amennyiben választás útján már amugy is be nem jutottak volna — kamarai kültagul bevéltatja, mert a kamarai választások irányítása a gazdasági egyesületek, a szabad társadalmi szervezetek kezébe lesz téve, amelyek

mint mozgékony agitatorius szervek lesznek hivatottak a kamarai választások iránti érdeklődést felkeltetni s kiválasztani az alkalmas jelölteket.

Az anyagi támogatás további mérve az illetékes kamara anyagi erejétől s a megoldandó feladatok nagyságától függ majd.

A társadalmi működés felkarolja természetesen a szövetkezeti ügy intenzív működését is. A mezőgazdasági kamarák e működése természetesen nemcsak propagatív lesz, hanem kerületük különböző célu szövetkezeteinek ellenőrző, irányító, közös anyagi ügyeiket lebonyolító és az országos központokkal a szükséges kapcsolatot fenntartó kerületi központja lesz. A kamarák lesznek tehát azok a gócpontok, amelyek körül jegecesednek ki az országos szövetkezeti központok vidéki központi szervezetei, raktárai. A kamarák lesznek hivatottak az értékesítés szervezésének nehéz problémáját is megoldani, amely szűkebb körre terjedő, de azért nemzetközi látkörrel bíró, irányító központok nélkül meg nem valósítható.

Hogy a mezőgazdasági kamarák a földművelésügyi miniszterium mai központosított ügykörének decentralizálására elsősorban alkalmas szervezetek s hogy ez irányban missziót teljesíteni hivatottak, felesleges bővebben megvilágítanunk, amint hogy a kamarák kezüket állandóan a gazdatársadalom útőerén tartva, a legalkalmasabb közegek a földművelésügyi miniszter helyes tájékoztatására a gazdatársadalom szükségletei, kívánságai és panaszai tekintetében.

A gazdatársadalom érdekei szolgálatára hivatott összes tényezők ezen karöltött működése eredményezheti csak azt, hogy a magyar gazdatársadalom az általa szolgált nagy gazdasági érdekek súlyához mérten gyakorol befolyást az ország gazdasági politikájának irányítására.

Az előrebocsátottak után teljesen felesleges a törvényjavaslat-tervezet egyes szakaszainak indokolása. Elég világosan beszélnek azok.

A közrebocsátott törvényjavaslat-tervezet legjobb hitünk szerint számolt mindazon jogos kívánságokkal, amelyek a gazdatársadalom köréből a mezőgazdasági érdekképviselő törvényhozási uton való szervezésével kapcsolatban felmerültek. Számolt mindama tapasztalatokkal, amelyekre a külföld a mezőgazdasági kamarák és a belföld a kereskedelmi és iparkamarák létesítése körül szert tett. Számolt végül az adott körülményekkel és viszonyokkal is, amelyek egy ily irányu törvény alkotásánál feltétlenül figyelembe veendő, amennyiben, noha a javaslat elsősorban a gazdatársadalmat érdeklő, annak sorsára nemcsak a gazdák, hanem más érdekeltséghez tartozók is befolyást gyakorolnak. És nem tagadható tény, hogy minél tovább halasztjuk a döntést, ez a befolyás annál végzetesebb lehet a javaslat tartalmára és sorsára nézve.

A mezőgazdasági kamarákról szóló törvényjavaslat-tervezet tehát a mezőgazdasági érdekképviselő szervezését és életbeléptetését az alábbi módon tervezi.

A földművelésügyi miniszter által kinevezendő Országos Mezőgazdasági Kamara a földművelésügyi miniszter által rendelkezésére bocsátott szakértők segítségével kidolgozza a

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták“ és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk külföldön ismert 15-féle nagyságban különböző szerkezetű a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMAR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

végrehajtási utasítást, ennek keretében megállapítja a választás rendjét, a kamarák számát, működési területét, székhelyét, elrendeli a választók összeírását, kigolgozza a kamarák ügyrendjét s illetve annak tervezetét és eldönti azt a kérdést is, hogy vajjon a kerületi kamarák fokozatosan vagy egy időben legyenek szervezve.

Közismert ugyanis egyes vezető egyének azon nem egészen alaptalan aggodalma, hogy a mezőgazdasági kamarákat az egész országban egyszerre életbeléptetni nem lehet, mert a gazdatársadalom egy ily nagyszabású önálló tevékenység kifejtésére még nem mindenütt képes s erre a gazdatársadalmat előbb nevelni kell.

Ez a kérdés mindenestre komoly megfontolást igényel, mert nem tagadható, hogy a gazdatársadalom öntevékenységének a felébredése nélkül a kamarákban csak holt intézményeket létesítünk.

A kérdés csak az, hogy a gazdatársadalmat az öntevékenység kifejtésére kicsoda, vagy micsoda szervezet nevelje.

Ez csakis a mezőgazdasági kamara lehet, amely ezen feladat teljesítésére a kellő szakudással és anyagi eszközökkel rendelkezik. Ott, ahol a gazdatársadalom az öntevékenységre érett, szervezkedésével lemege a közigazgatás legalsó fokáig, legutolsó egyedéig, a községig; ott pedig, ahol a tömegek öntudata még szunynyad, ahol csak kevés egyesek munkálkodására lehet számítani, ezen egyeseket tömöríti maga köré s használja fel a tömegek gazdasági nevelése s gazdasági öntudatának felkeltése nagy munkájánál.

A kamarák szervezése minden esetben még akkor is, ha azok egyidőben való szervezése mellett döntene az országos mezőgazdasági kamara, bizonyos egymásutánban kell hogy történjék, mert a fokozatos szervezés kapcsán szerzet tapasztalatok később hasznosíthatók, de az egyidőben való szervezés nagy munkáját az országos mezőgazdasági kamara meg sem is bírja.

Minden új intézmény létesítésénél fontos a tapasztalat. Minél hosszabb időre osztjuk be tehát a kamarák szervezkedését, annál alaposabb munkát végzünk, annál hamarabb tudnak majd az új szervezetek saját lábukon járni.

Az utolsó mezőgazdasági kamara megalkulásával a kinevezett tagokból alakult országos mezőgazdasági kamara szerepe megszűnik s átadja a tért a mezőgazdasági kamarák kiküldötteiből alakult országos kamarának, amelynek megalakulásával a mezőgazdasági érdekképviselő törvényes formája életbe lép.

A törvényjavaslat egészen végigvonul az az irányzat, hogy már magának a mezőgazdasági érdekképviselő törvényes szervezetének kiépítésénél a gazdatársadalom mai képviselőinek, a gazdasági egyesületeknek befolyás biztosítható. Mert kik alkotják meg majd az első országos mezőgazdasági kamarát? A gazdasági egyesületek. Kik osztják be az országot kamarai kerületekre, kik építik fel a mezőgazdasági kamarák belső szervezetét? A gazdasági egyesületek. Kik vezetnek majd az első, de a későbbi kamarai választásokat is? Ismét a gazdasági egyesületek.

Ha most még figyelembe vesszük, hogy a mezőgazdasági kamarák a törvényjavaslat-tervezet szerint összes belügyeiket a legna-

gyobb autonómiával intézhetik, hogy szabad mozgásuk a legteljesebb mértékben biztosítva van annyira, hogy a létesítendő mezőgazdasági kamarák a választás rendjét, a kamarai kerületek beosztását, ügyrendjüket, tehát röviden a mezőgazdasági érdekképviselőt egész szervezetét a szükséghez képest megváltoztathatják, legjobb meggyőződéssel állíthatjuk, hogy megtaláltuk a mezőgazdasági érdekképviselői szervezkedés azt az egészséges formáját, amely minden idő igényeihez simulva, a gazdatársadalom összességének érdekeit mindenkor kellő súlylyal képviselni és előmozdítani képes.

Fontosabb teendőink élelmiszer-kivitelünk emelése érdekében*)

A lefolyt év értékesítési viszonyainak vázlatát után röviden jelzem, hogy milyen módot tartok alkalmasnak arra, hogy mezőgazdasági cikkeink kivitelét fokozzuk és jövedelmezőbbé tegyük. Igaz, hogy ezen módokra már évek óta mutatok rá, de még mindig nem fölösleges hangoztatnom, éppen ezért helyénvaló, ha ismételtelen felhívom erre az érdeklődők figyelmét.

Első teendő a jobb csomagolási módszerek meghonosítása. A rossz csomagolás főhibája élelmiszer kivitelünknek, pedig csakis jól és gondosan csomagolt áru érkezik a távolabb fekvő értékesítő piacokra is olyan kifogástalan állapotban, a mely lehetővé teszi a megfelelő áron való értékesítést. Sok kereskedőnek és termelőnek az az eléggé el nem ítéhető rossz szokása van, hogy árujával többé nem törődik, mihelyt azt a vasútra feladta — azon helytelen felfogásból indulva ki — hogy ezután felszólamlásnak már nincs helye, pedig küldeményeik hiányos vagy éppen szakszerűtlen csomagolása miatt a vevők nemcsak hogy reklamálnak, hanem legtöbbször az összeköttetést is megszakítják. A leggondosabb csomagolásnál is előfordulhatnak azonban oly hiányok, a melyek a különben jó értékesítést lehetetlenné teszik.

Nedves szőlőt, illetőleg bogyós gyümölcsöt pld. bármily gondosan is csomagolnánk, rosszul érkezik ki. *Tehát a friss gyümölcs- és friss főzeléknél úgy a szedésnek, tisztításnak, mint a csomagolásnak is száraz időben kell történnie,* amit exporteurjeink igen gyakran figyelmen kívül hagynak, mely mulasztásnak azután az a következménye, hogy a magyar áru igen gyakran élvezhetetlen állapotban érkezik rendeltetési helyére, mikor is csak vesztéssel lehet rajta tudni.

Gondos csomagolás és helyes kezelés mellett a gyümölcs még a legtávolabbi európai piacokra is egészségesen jut el és a szállító megkapja a megfelelő árat érte.

Csomagolásunk kezdetleges állapota volt

* Mutatvány *Hell Lajos* „Az élelmiszerértékesítés kézikönyve” című könyvéből, mely szerzőnél, Bpsten, I. Attila utca 28. sz. alatt 3.60 koronáért kapható. Szerk.

az oka annak, hogy főleg gyümölcsstermékeink részére — kiváló minőségük dacára — biztos piacokat csak nagynehezen sikerült teremtenünk és hogy sokszor az értékesítése igen alacsony áron történt.

A kivitel másik alapfeltétele a szállítók megbízhatósága. És e tekintetben is sok a jogos panasz. Már pedig a kivitel lényeges feltétele a szállító teljes megbízhatósága, melynek a *szállított cikk változatlan minőségében* és fix eladásoknál, a *szállítási határidők pontos betartásában* kell nyilvánulnia.

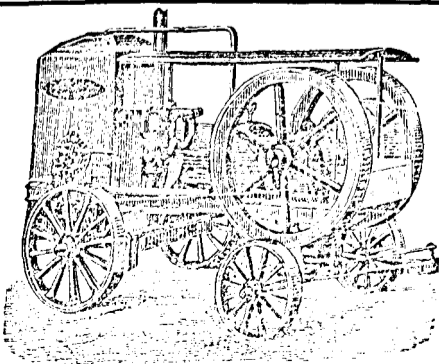
Nem kis akadálya kivitelünknek a tökeszegénység és egy hűtőközraktár hiánya. Ez utóbbinak a közel múltban történt üzembe helyezése révén lehetővé válik, hogy szállítóink esetleges megrendelések gyorsabb eszközlése céljából az idényben készletet tartsanak, mert a beraktározott árukra megfelelő előleget is kapnak. Sokszor ugyanis kereskedőink még addig sem várhattak pénzükre, míg árujuk a rendeltetési helyre megérkezett.

A kivitel szolgáló hűtőraktárház mellett, melyet a vásárcsarnokokkal szerves kapcsolatba kellene hozni, *kívánatos volna még egy szárított gyümölcs és főzelékgyárnak Budapestben való létesítése* is, a milyeneket a külföld nagyobb városaiban régóta találunk, pedig azok a gyümölcs és főzeléktermő helyektől sokkal távolabb fekszenek. Egy ily preserv- és conservgyár — éppen úgy, mint a hűtőház — kiviteli érdekeink mellett még közéleti bajainkon is hivatva lesz segíteni, éppen ezért úgy a székesfőváros, mint az állam támogatására joggal számot tarthat.

Egy ilyen nagyszabású, szakszerűen vezetett gyár a behozatalt e cikkben egyrészt fölöslegessé tehetné, másrészt, a különben gyors romlásnak kitett és hűtőházi beraktározásra egy vagy más okból alkalmatlanná vált vagy kivitelre nem alkalmas, valamint a külföldön el nem helyezhető gyümölcs és főzelék termékeink jó értékesítését elősegíthetné és így milliókra rugó gyümölcs és főzelékkészletet menthetne meg a nemzeti vagyoni számára.

A hasznosított kivitelnek harmadik lényeges feltétele, hogy könnyen romló élelmiszereink teljes kocsiakománnyokban exportáltassanak. Darabú küldemények ugyanis a hosszabb külföldi szállításhoz jobban törődnek, másrészt távolabbi külföldi piacokra hozva, eltekintve a hosszabb menettartam miatt beállott szállítási kockázattól, magasabb fuvardíjjal terhelve jutnak rendeltetési helyükre.

A gyűjtőszolgálat lehetővé teszi, hogy a kisebb szállító is, tekintet nélkül árujának mennyiségére, kocsiakománnyu díjtétel mellett szállíthasson külföldre. Ilyen darabú küldemények ugyanis a gyűjtőállomásokról kocsiakománnyokká összegyűjtve (feltéve, hogy elegendő darabú gyűl össze) jutnak rendeltetési helyükre. Ennek az eljárásnak nemcsak az az

Oberurseli Mótorgyár Részvénytársaság

BÉCS, Gumpendorferstrasse 72.

Legolcsóbb hajtóerő a „GNOM” BENZIN- és SZIVÓGÁZ-MOTOR.

4000-nél több üzemben. — Könnyen kezelhető. — Villanyos gyűjtással. — Okl. gépész felesleges. — Költségvetés, tervek és egyéb felvilágosítás ingyen és bérmentve. — Referenciák beszerezhetők: gróf Wenkheim Géza uradalmától, Csorvás (Békésmegye); gróf Wenkheim Frigyes uradalmától, Székudvar (Aradmegye); gróf Esterházy János uradalmától, Nyitra-Ujlak (Nyitramegye); gróf Esterházy László uradalmától, Sárosd (Fehérmegye).
Sándor Pál Mező-Bánd, Albisi Béla Alsó-Szovát, Lőte Lázár Kaál. 2063.

előnye, hogy a kistermelő ezáltal olcsóbb fuvardíjat élvez, de az is, hogy áruja a gyakori átrakástól megkímélve, gyorsabban is jut rendeltetési helyére, a mi egymagában is megbecsülhetlen előny.

Legkívánatosabb volna azonban közvetlen üzletkötéssel foglalkozó, számottevő kereskedelmi vállalatok létesítése, melyek főleg mezőgazdasági cikkek kivitelével foglalkoznának. Mezőgazdasági cikkek kiváló minőségűek, de ezeket jórészt ma is, kivitelünk nagy kárára, osztályozatlanul, gondatlan egyvelegben szállítjuk külföldre, pedig tudvalévő, hogy a *mezőgazdaság terményei, melyeket a természet már fogyasztásra kész állapotban szolgáltat, szintén valóságos iparszerű megmunkálást igényelnek, hogy a vevő a teljes árt fizesse meg értük.* Ennek a mezőgazdasági iparnak a meghonosítása céljából több élelmiszer kiviteli vállalat volna alapítandó, amilyenek a külföldön is vannak, melyek főfeladatát képeznék, hogy mezőgazdasági cikkeinket, mint szőlőt, almát, szilvát, barackot, körtét, cseresznyét, meggyet, kőszmétét, áfonyát, korai burgonyát, dinnyit, zöldbabot, paradicsomot, hagymát, ugorkát, diót stb. stb. a külföldi közvetítők mellőzésével, a Magyar élelmiszerszállító r. t. külföldi fiókjainak igénybevételével, az egyes piacok kívánalmainak megfelelően jutassa el Németországba, sulyt helyezve az eddig kevesebb figyelemre méltott Württemberg, Bajorország, Szászország, Braunschweig, Hannover, a nagy német tengeri kikötők, Svájc, Svéd- és Norvégország, valamint Anglia és Oroszországra.

Ilyen vállalatok szakközvegeikkel folyton tanulmányozhatnék a fogyasztó piacok igényeit a szállítás, csomagolás, iz és zamat tekintetében és a tett tapasztalatokhoz képest irányítanák a hazai termelést, megadva kereskedőinknek és termelőinknek az utmutatásokat, melyek betartása mellett könnyű szerrel eléghetnők ki a legkényesebb izlést is.

Ilyen kiviteli vállalatok élelmi cikkeknek új utakat nyithatnának meg, mert csakis ily nagyobb szabású vállalatok küzdhetnek meg sikerrel azokkal a nehézségekkel, melyek ma a tengerentuli államokba való kivitelünk elé tornyosulva, azt csaknem lehetetlenné teszik. Ily nagy vállalatok aránylag olcsóbban szállíthatnak, mert a fuvardíj tudvalevőleg annál olcsóbb, minél nagyobb tömegű árut szállítunk, a költségek ugyanis így jobban oszlanak meg. Viszont az egyes piacok megkívánta osztályozást és szakszerű csomagolást is ily nagy vállalatok könnyen, sikerrel megoldhatják.

Már pedig ezen fordul meg a kivitel:

gondosau osztályozott árut, szakszerűen csomagolva, átrakás nélkül, vagyis kocsirakományokban, minél olcsóbban szállítani, mert csakis így van kilátás arra, hogy az áru sértetlen állapotban érkezzék rendeltetési helyére s versenyképes legyen. Megbízhatóság tekintetében is sok kívánni valót hagy exporteurjeink nagy része, ami az áru minőségétől eltekintve, még a szállítási határidők be nem tartásában nyilvánkozik meg.

Ily vállalatoknál hihetőleg ez sem fordulna elő s a mai, még mindig inkább ötletszerű kivitel rendszeressé tehetnők. Ilyen nagyobb szabású vállalatok irányíthatnák a termelést is, mert rászoríthatnák a termelőket a keresettebb fajok művelésére. Ily alapon működő, nagyarányú, *szakértelemmel* vezetett vállalatok a magyar mezőgazdasági termékek általános jó hírét csak emelnék s szerény nézetem szerint és erkölcsi támogatását élvező kiviteli vállalatoknak sikerülne — a változott kereskedelem politikai helyzet és a mindinkább tokozódó verseny dacára — a jelenlegi piacokat biztosítani s újakat is szerezni s így a külföldi piacokon tért foglalni, a magyar termékek általános jó hírét emelni és kivitelünket a tengerentuli államokba is kiterjeszteni, melyre ma ily vállalatok híján alig gondolhatunk.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Karók fák mellett.** Az ujonnan ültetett fa mellé nem szabad a karót csak úgy találmra leütni, mert az a támasztékon kívül egyéb célokra is használható. Ha a karót a járatos szélirány oldalára tesszük, védjük vele a fát a káros kimozgatástól. Ha északi oldalára helyezük, elzárjuk vele a zord hideget. Ha végre délről tesszük, megvédhetjük a fát a téli végi napsugarak ellen, melyek nappal fölmelegítenék a héját és éjjel lehülve fagykárt okozhatnának. Tegyük tehát a karót arra az oldalra, a mely érdekeinek legjobban megfelel. De egyúttal jegyezzük meg ebből az esetből, hogy még a legapróbb munkát is körültekintéssel és többszörös haszonnal lehet teljesíteni.

+ **A carbolineum a gyümölcstermelésben.** Braunschweigben, a hol a gyümölcsfák az országutak mentén általánosak, a carbolineumot sikerrel használják a vértetű, a fusicladiumok, rák és a cserebogarak ellen. Becsetelés 30% carbolineummal (Schacht's Obstbaum carbolineum Marke A.) azonnal megöli a vértetűt. 10%-os permetezés kiirtja a fusicladiumokat, ha közvetlenül a gyümölcsképzés előtt használják. 10%-os carbolineummal permetezve, az egresbokrok hernyói nyomban elpusztulnak s az egrestermés megmenthető. 10% carbolineummal permetezve agyümölcsfákat, a cserebogarak nem nyulnak hoz-

zájuk. Érdemes volna a Schacht Braunschweig-féle gyümölcs carbolineumot nálunk is gyártani. Hiszen oly sokoldalú a használhatósága.

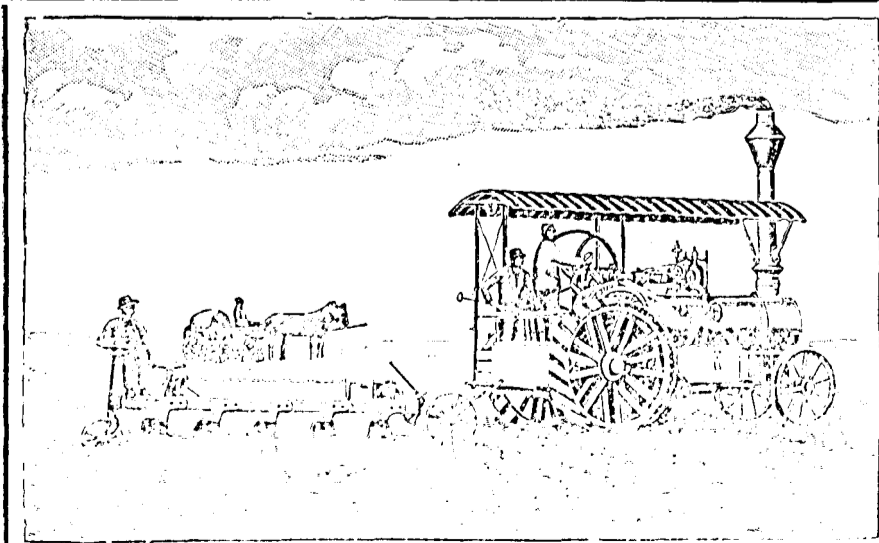
+ **A tenyészkakasok koráról.** Pepiner tenyészeteknél ezen kérdés kevésbé fontos, mivel itt elsősorban az jön számításba, hogy milyen külemileg a tenyészkakas. Mindazonáltal első feltétel, hogy a tenyésztésre szánt kakas teljesen kifejlett, vagy elaggott ne legyen mivel fejletlen és elaggott állatokról életképes utódokat nem várhatunk. Sokan előnyben részesítik a korai kelésű, mult évi kakasokat, mivel azokról az a vélemény, hogy azok sokkal tüzeesebbek, mint az idősebbek. Azonban a tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a kétéves kakasok tenyésztésére a legalkalmasabbak, mivel ezek fejletlenek már nem lehetnek, sem pedig már öregek. (B. E.)

+ **A föld színének hatása a szőlőtőkék fejlődéséről.** Franciaországban mesterségesen fehér, vörös és fekete színűvé tettek ugyanegy földet. A fehér színű földön a vesszők sulya 1.18, a vöröson 1.57, a feketén 1.73 kilogramm volt. Rendesen ért a szőlő a vörös és fekete színű földön, elkésett a fehér földön. A fekete földön kétszer akkora volt a növés, mint a rendes földön. Ez magyarázza meg Oberlin és mások nagy sikerét oly földön, a melyet fekete vassalakkal hordottak meg. A fekete szín elnyeli a nap sugarait, a világos szín pedig visszaveri.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Az erdőri szakiskolák szabályzata. A földművelésügyi miniszter új szabályzatot adott ki az erdőri szakiskolák számára. A szabályzat intézkedik a szakiskolák szervezetéről, oktatásuk irányáról és anyagáról, tanfolyamaik időtartalmáról és beosztásáról, tantárgyaikról, a vizsgálati és végbizonyítványok kellekeiről, a tanulók ellátásáról és fegyelmezéséről, az erdőri szakvizsgálat és a szakiskolai továbbképző tanfolyam szabályairól, végezetül megálapítja az átmeneti határvokat. E szabályzat életbeléptetésével az 1895-ben kiadott régi szabályzat hatályát veszti.

Ménlovak vásárlása. A földművelésügyi miniszter felhívja mindazon tenyésztőket, kinek birtokában három és fél évet betöltött, de nyolcadik évet meg nem haladt koru ménló van és azt eladni óhajtják, hogy ebbeli szándékukat annak kitüntetésével, hogy a ménló mely vármegyében, mely városban, községben vagy pusztán áll, továbbá az eladási árt is, (1 kor. bélyeggel ellátott beadványban) legkésőbb folyó évi augusztus hó 10-ig a m. kir. földművelésügyi miniszteriumnak jelentsék be. Az eladandó ménnek a bejelentések mérvéhez és a bejelentők lakhelyéhez képest, úgy mint a mult évben, ismét egyes központokon fognak bizottságilag meg szemléltetni s a vételár tekintetében létrejött egyezkedés után azonnal megvásároltatni és átvetetni. 165 cm-nél alacsonyabb ménnek, tekintettel a méntelepekben már meglévő anyagra, valamint hidegvérű ménnek nem vásároltatnak.

UJ! Egygéprendszerű gőzzantás UJ! (egy ölet fogó 7 vasu ekével).
Csekély befektetés. Olcsó üzem. Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból (Erdélyből is) kívánatra rendelkezésre állnak.

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

R.-T.

1903

Budapest, VI. ker., Váci-ut 19.

A megvásárolt mének vételára azon m. kir. adóhivatalnál fog kifizettetni, melyet az eladó a vásárlás alkalmával kijelölend.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Az idei termés. Országszerte folyik az aratás és napról-napra megbízhatóbb adatokat nyerünk az évi termés megítélésére. Ma már konstatalható, hogy a termés országos átlagban *középen aluli* lesz. s habár a hivatalos jelentésnél az eredmény valószínűleg jobb lesz, de azért a *negyven millió métermázsán alul* fog maradni.

A hivatalos jelentés számot ad a hűvösre és esősre fordult időjárásról, mely azonban sok helyen nagy hidegekkel is járt s a rendellenes időjárás egész vidékekre, csaknem az egész országra kiterjedőleg megrontotta a terméskilátásokat, minek következtében a vetések egyenlőtlenül fejlődtek, ritkák, gazosak, azon-elül igen sok helyen tulságosan alacsonyak maradtak s immár kétségtelen az, hogy nemcsak a buza, hanem az összes szalmás gabona — kereszt és csomós számra nézve — a remélnél jóval kevesebb.

Feltűnő az, hogy az idén rendkívül nagy mértékben mutatkoznak oly természetű eltérések, amelyek a legkisebb és igen jó eredmények között hullámszanak.

Az a körülménnyel már mindenesetre számolnunk kell, hogy a termés mindennemű szalmás gahonából országos átlagban középen alul maradt; legjobban sikerült ugyan a buza és rozs, de az eredmény a folyamatban lévő aratásból ítélve, országszerte még se kielégítő, s legfeljebb a szem minősége lesz elég sok helyen jó, illetve a várakozásnak megfelelő, holott a mennyiség, mivel az eredmény kat. holdankint állandóan csak a hat métermázsá körül ingadozik, országos átlagban számítva, középen alulinak minősíthető.

Az *árpa* és különösen a *zab* a szerény várakozáson alul is jóval gyengébben sikerült; a zab nagyon sokat romlott, ami különben előrelátható volt a folytonos szárazság és abnormális hőség miatt és így a zab, szemben a többi szalmásokkal, körülbelül a leggyengébb termést fogja nyújtani.

Az *őszi* és *tavaszi buza* területe 6,010,600 kat. hold.

Számszerint becsülve a várható, illetve a megközelítő eredményeket, szemben az országos átlaggal, amely kat holdanként 6.04 métermázsára tehető, legkielégítőbb, azaz ezen felüli termés remélhető a következő megyékben: Bars, Esztergom, Liptó, Nógrád, Nyitra, Pozsony, Trencsén, Turóc, Győr, Baranya, Moson, Somogy, Sopron, Tolna, Vas, Zala, Bács-Bodrog, Abauj-Torna, Borsód, Gömör, Sáros, Zemplén, Békés, Bihar, Hajdu, Szabolcs, Szilágy, Arad, Temes, Torontál, Brassó, Fogaras, Kisküküllő, Nagyküküllő és Udvarhely, összesen tehát 35 megyében.

Kat. holdanként 5.50—6.03 mm. termés várható: Árva, Hont, Komárom, Veszprém, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Bereg, Szepes, Máramaros, Szatmár, Krassó-Szörény, Csik, Maros-Torda, Torda-Aranyos, összesen tehát tizenöt megyében.

Végül kat. holdanként 5.50 q.-n alul, buzatermés várható: Zólyom, Fejér, Csongrád, Ung, Ugocsa, Csanád, Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Háromszék, Hunyad, Kolozs, Szepes és Szolnok-Doboka, összesen tehát tizenhárom vármegyében.

A *rozs* és *kétszeres* területe 1,929.118 kat. holdra becsültetett. Az országos átlagterméshez viszonyítva a vármegyei eredményeket kat. holdanként 6.03 q.- felüli eredményeket várnak: Bars, Liptó, Nyitra, Pozsony, Trencsén, Baranya, Győr, Moson, Somogy, Sopron, Vas, Veszprém, Zala, Abauj-Torna, Bihar, Hajdu, Máramaros, Szatmár, Szilágy, Arad, Temes, Torontál, Brassó, Csik, Fogaras, Kisküküllő, Nagyküküllő, Udvarhely, összesen tehát 28 vármegyében.

Kat. holdanként 5.50—6.03 q. termés várható: Esztergom, Nógrád, Turóc, Fejér, Komárom, Tolna, Bács-Bodrog, Bereg, Borsód, Gömör, Szepes, Zemplén, Békés, Szabolcs, Csanád, Maros-Torda és Szepes, összesen tehát 18 vármegyében.

Végül kat. holdanként 5.50 q. án aluli termés várható: Árva, Hont, Zólyom, Csongrád, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Sáros, Ugocsa, Krassó-Szörény, Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Háromszék, Hunyad, Kolozs, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyos, összesen tehát 17 vármegyében.

A *tavaszi árpával* bevetett terület megközelítőleg 1,898.865 kat. hold. Aránylag legjobb termés mutatkozik, azaz kat. holdanként 6.25 q.-n felüli eredmény várható: Bars, Liptó, Nyitra, Pozsony, Trencsén, Baranya, Moson, Sopron, Bács-Bodrog, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Szepes, Békés, Bihar, Hajdu, Szilágy, Arad, Temes, Brassó, Csik és Fogaras, összesen tehát 21 vármegyében.

Kat. holdanként 5.50—6.25 q. termés várható Esztergom, Nógrád, Fejér, Győr, Tolna, Vas, Csongrád, Heves, Abauj-Torna, Borsód, Sáros, Máramaros, Szabolcs, Szatmár, Csanád, Krassó-Szörény, Torontál, Kisküküllő és Udvarhely, összesen 19 vármegyében.

Végül kat. holdanként 5.50 q.-n aluli termés várható Árva, Hont, Turóc, Zólyom, Komárom, Somogy, Veszprém, Zala, Bereg, Gömör, Ung, Zemplén, Ugocsa, Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Háromszék, Hunyad, Kolozs, Maros-Torda, Nagyküküllő, Szepes, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyos, összesen tehát 23 vármegyében.

A *zab*al bevetett terület 1,862.846 kat. hold. Aránylag véve még eléggé jó, azaz az országos átlaghoz viszonyítva jobb termésre, illetve kat. holdanként 5.33 mm. felüli eredményre van kilátás: Bars, Esztergom, Nyitra, Pozsony, Turóc, Baranya, Győr, Moson, Sopron, Tolna, Vas, Bács-Bodrog, Csongrád, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Abauj-Torna, Bereg, Borsód, Gömör, Szepes, Békés, Bihar, Hajdu, Szabolcs, Szilágy, Arad, Csanád, Brassó, Fogaras és Kisküküllő, összesen tehát harmincnyolc megyében.

Kat. holdanként 5.00—5.33 mm. termés remélhető: Hont, Liptó, Nógrád, Trencsén, Fejér, Somogy, Veszprém, Szatmár, Ugocsa, Torontál, Alsó-Fehér, Csik, Kolozs és Nagyküküllő, összesen tehát tizennyolc megyében.

Végül kat. holdanként 5 mm.-án aluli termés várható: Árva, Zólyom, Komárom, Zala, Sáros, Ung, Zemplén, Máramaros, Krassó-Szörény, Temes, Beszterce-Naszód, Háromszék, Hunyad, Maros-Torda, Szepes, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely, összesen tehát tizennyolc megyében.

A *tengeri* korábbi és fejlődöttebb vetései a száraz időjárást homokos és szikes talajok kivételével nagyobb károsodás nélkül viselték el. Nagyonbártszűd üde zöldek és ahol elegendő esőt kaptak, erőteljesen és jól fejlődtek.

A *burgonya* korai fajtái elvirágoztak és a fejlődés főleg a homoki talajokon már befejezést nyert. Több helyütt a termés kielégítőnek mutatkozott s a korai burgonya szedését türethető eredménnyel megkezdették.

A *cukor- és takarmányrépa* vetések fejlődése csak ott mutat kielégítő haladást, a hol június hónap 2-ik felében elegendő esőt kaptak.

Mesterséges takarmányok. A lucerna és lóhere első kaszálásából készült szénát elvéve még betakarítják. A lucerna második hajtása a szárazság következtében gyenge termést ígér és több helyütt kaszálják alig kielégítő, de tulnyomóan gyenge eredménnyel. A lóhere második hajtása alig fejlődik és mindenütt esőt kíván. A zabos búkkönyt lekaszáltak, tulnyomólag kis termést adott, mert a száraz idő következtében alacsony maradt.

A *rét* anyaszénatermésének betakarításával még csak az északi és magasabb hegyi vidékeken foglalatostokodnak. Az eredmény itt is, mint az ország legtöbb vidékein, csekély mennyiség mellett kiválóan jó minőséget adott.

A *legelő*, fűnövése a száraz időjárás következtében többnyire teljesen elapadt és az ország igen kevés vidékén képes a jószágnak némi tápot adni.

A *szőlő* további fejlődése kedvezően halad és a száraz időjárásnak hátrányos befolyása alig vehető észre.

A *gyümölcsfák* termése, melyet a hernyók és cserebogarak több helyütt számbavehetően csökkentettek, a tartós száraz időjárás következtében beállott erősebb hullás és fergesedés folytán szintén jelentékenyen apasztatott. A kajszinbarack a szárazság miatt fejletlen. Dió és szilva helyenkint elég bőven mutatkozik. Almából és körtéből csak némely vidéken várnak számbavehető termést.

— *Uj háztartási és gazdasági tanfolyam.* A bányai ev. egyházkerület, támogatva a földmivélségi minisztertől, ez év szeptember 15-én egyéves tanfolyamot nyit meg *aszódi* leánynevelő intézetével kapcsolatban. A tanfolyamon polgári iskolát végzett serdülő leányok gyakorlati oktatást fognak nyerni a háztartási teendőkben, továbbá a konyha-, gyümölcs- és diszkertészeti, tejkezelés, a baromfi-, sertés- és házinyul-tenyésztés és a méhészet dolgaiban.

— *A vetések állása külföldön. Románia.* A nagy szárazság és hőség következtében *egyetlen termés sem sikerült.* Az őszi nagy átlagban csekély termést fognak nyújtani, mert sok a kényszerített vetés; a tavasziaknál pedig a kalász fejlődése nem kielégítő. Takarmány is kevés lesz, a répa is igen gyenge. — *Szerbia.* A kedvezőbbre fordult esős időjárás javított a sokat szenvedett növényzet állapotán, a búza körülbelül középtermést ígér ugyszintén a többi kalászos termények. — *Amerikai Egyesült Államok.* A *buzatermés* kilátások kedvezők, sőt a termés remélhetőleg a múlt évi eredményt meghaladja, feltéve hogy az időjárás az aratás és behordásra szintén kedvező lesz. Jól fejlődik a zab, árpa és rozs, valamennyi kielégítőbb termést ígér a múlt évi eredménnyel. — *Oroszország.* Az őszi vetések eurpai Oroszország nagy részében nem kielégítő, különösen gyenge termést ígér az *őszi buza.* Az őszi rozs is rosszul fejlődött. Az őszi gabona területéből nagyon sok helyen kiszántották az ősziakat (néhol 20—50%-ra is emelkedett a kiszántás) és a veszteséget tavasziakkal pótolták, a tavasziak csekély kivételektől eltekintve általában kielégítően állanak s megfelelő időjárás esetén jó terméssel fizethetnek. — *Olaszország.* A gabonaneműek *igen szépen* állanak és a múlt évinél is nagyobb termés várható, Ugyszintén a szőlő is kedvezően fejlődik és *nagy hoztermésre* van kilátás. — *Kelet-rumélia.* A június elején járt esőzések az összes mezőgazdasági növényzetet fölűditvén, úgy a gabonafélékből, mint a tengeriből jó aratási eredmény remélhető. — *Bulgária.* Általában közepes és jó közötti aratási eredmény várható. — *Törökország.* Az ország róna vidékein, főleg a hol a talajt előlegesen jól megmunkálták, a vetések közepes terméseredménnyel bíznak, míg a magaslatokon, a hol a vetések az áprilisi szárazság bekövetkezése előtt még kevésbé fejlődöttek voltak, helyenkint csak gyenge aratási eredményt ígérhetnek.

— *Felhívás egyéves kertészeti gyakorlat megszerzéséhez.* A *Budapesti M. Kir. Kertészeti Tanintézet* (I., Ménesi-ut 45. sz.) kertészképző három éves tanfolyamára való felvételhez megkívánt egyévi kertészeti gyakorlat megszerzésére érdekében a tanintézet szervezeti szabályzata értelmében az igazgatóság az érdekelteknek ez uton is tudomására hozza, hogy azok, akik a budapesti m. kir. kertészeti tanintézet felső tanfolyamára felvétetni óhajtanak, a középiskola hat osztályának sikeres vagy a polgári iskola hat osztályának jeles eredménnyel való elvégzése után egy évet kertészeti gyakorlatban tölteni kötelesek. A gyakorlat megkezdése — jóváhagyás és nyilvántartás céljából — a tanintézet igazgatósága által s az illető főiskolán, valamint a helyi hatóság igazolásával haladéktalanul, de legkésőbb augusztus 1-ig bejelentendő a nagyméltóságú

m. kir. földmivelségi miniszter urnál. — *Pályázati hirdetés a budapesti m. kir. kertészeti tanintézetben való felvételre.* A budapesti m. kir. kertészeti tanintézet okleveles kertész-képző hároméves tanfolyamán 10 bentlakó rendszeres tanuló felvételre pályázatot hirdet. Részletes felfelvilágosítást ad a M. Kir. Kertészeti Tanintézet igazgatósága (Budapest, I. Ménesi ut 45. sz.).

— **A kivándorló mezei munkások helyettesítése.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület felirattal fordult gróf Andrássy Gyula belügyminiszterhez, melyben köszönetét fejezte ki a kivándorlási törvényjavaslat előterjesztéseért kéri egyuttal, hogy a javaslat parlamentre tárgyalásakor, a törvényjavaslat első szakaszához új pont gyanánt hozzáillesztessék azon intézkedés, hogy azok a munkások, kik a tennálló törvények alapján érvényes munkaszerződést kötöttek, szerződészerű kötelezettségeik teljesítése előtt csak abban az esetben vándorolhassanak ki, ha helyettesítésükről gondoskodnak. Érdekes az OMGE. ezen feliratának további fejtegetése, melyben egy oly külön intézmény létesítésének gondolatát pendíti meg, mely a kivándorlási törvény szerint tervbe vett társadalmi szövetség teendőit látná el, főfeladatául a falusi jólét emelését és a munkástüzhelyek ápolását tűzvén maga elé.

— **Románia a bérlőtrösztök ellen.** Mostanában lépett életbe a bérlőtrösztök visszaélései ellen irányuló törvény Romániában, a melyet a román parlament a földhaszonbérletek körül jelentkező súlyos bajok orvoslására alkotott. Romániában ugyanis a nagyobb birtokoknak több mint fele bérbe van adva s ez óriási földterületek tulajdonosai vagy külföldön költik el járadékukat vagy a román városokban működnek politikai, esetleg hivatali pályán, mitsem törődve a mezőgazdasággal. A földbirtokoknak haszonbérbeadása többnyire nemcsak kényelmesebb, hanem jövedelmezőbb is a tulajdonosokra a saját kezelésnél, mint-hogy a valóságos rablógazdálkodást folytató haszonbérlek aránylag igen magas haszonbért fizethetnek. A jó termő vidékeken, kivált a Moldva mentén egyes (többnyire zsidó) családok hosszulejárata bérleti szerződések útján mérhetetlen uradalmakat béreltek össze maguknak és a földek kizsárolása mellett az illető vidék parasztságát is teljesen kiuzsorázták. E visszaélések idézték fel a mult évi veszedelmes jellegű parasztlázadást s ezek indították a parlamentet is a bérlőtrösztök törvényes megrendszabályozására. Az új törvény szerint egyesek sem közvetlenül, sem közvetve nem bérelhetnek többet két földbirtoknál s ezek összterülete is legfeljebb 4000 hektár lehet. A jelenleg fennálló és e feltételeknek meg nem felelő haszonbérleti szerződések 1910. április 1-ig felbontandók, a tulajdonosok azonban a haszonbérleket esetleges beruházásaikért kárpótolni kötelesek. Az új törvény rendelkezéseinek megszegése szigorú pénzbüntetéssel és szabadságvesztéssel büntetik. Az új törvény nemcsak a mai alakjában Romániára nézve súlyos gazdasági és társadalmi bajt jelentő, tultengő haszonbérleti rendszer ellen irányul, hanem egytala kis- és középbirtok megerősítésére, fejlesztésére is törekszik, amennyiben a törvény útján létesített mezőgazdasági pénztárak (caisses rurales) segítségével módot ad a parasztságnak arra, hogy méltányos törlesztési feltételek mellett, olcsó örökáron, tulajdonul megszerezhesse az eladásra kerülő nagybirtokokat, amelyek állami ellenőrzés alatt parcelláztatnak.

— **Németország és az árpavám.** Több ízben megemlékeztünk árpa-exportunk azon panaszáról, hogy a Balkán államokból s Oroszországból sörárpát visznek be egyes keverés folytán a takarmány árpára érvényes 1.30 márkás vám mellett, holott a mi sörárpánk a 4 márkás vámtétel alá esik. Ez anomália ellen úgy a magyar, mint az osztrák gazdák, de a német árpatermelők is egyre panaszkodtak. Most végre a rekriminációknak meg lett az az eredménye, hogy legközelebb Bécsben értekezlet ül össze, a melyen mindhárom állam ki-

küldöttei fogják megállapítani azokat a módokat és eszközöket, a melyekkel a vámkezelés körüli szabálytalanságok megakadályozhatók.

— **A husvizsgálat országos rendezése.** A husvizsgálat országos rendezése tárgyában készített szabályrendeletet a földmivelségi miniszter most kiadott rendeletével folyó évi augusztus elsején lépteti életbe. A szabályrendelet felöleli a husvizsgálatot és az azzal kapcsolatos összes teendőket s új, megbízható alapra helyezi ezt a nagyfontosságú kérdést. Az életbeléptető rendeletben a miniszter külön is felhívja a törvényhatóságok figyelmét a szabályrendelet főbb intézkedéseire és részletes utasításokat ad a renndelet végrehajtására nézve.

— **A szőlőtermés megtartása.** A száraz időjárás a szőlősgazdák egy tekintélyes részét elbizakodottá teszi a peronosporával szemben. Nincs eső, mondják, tehát felesleges a locsolás. És nem gondolnak arra, hogy ez a szárazság már soká nem tarthat, sőt a »Meteor« hiráda szerint a július nedves lesz. Most, hogy a szőlők jóformán országsszerte elég gazdag termést ígérnek, kétszeres érdeke minden szőlőbirtokosnak, hogy a peronospora által meg ne lepesse magát. Ha egyszer jelentkezik a baj, akkor már kár is van s így az újabb permetezést arra az időre halasztani könnyelműség. Igen sok helyen oly szép termésre van kilátás, mint már 10 év óta nem volt, nagyon helytelenül alkalmazott takarékoság volna, épen most elhanyagolni a szőlőt.

— **Kimutatás a kolozsvár-városi közbizághidon 1908. május havában levágott állatokról.** Szarvasmarha és bivaly 420. Borju I. oszt. 493, II. oszt. 17, III. oszt. 462. Juh és bárány 7723 Ló 30. Sertés és malac 1471. Közfogyasztásra nem bocsáttatott: 5 egész állat; szervek: tüdő 300, máj 117, lép 44, vese 22 darab, hus 424 kgr. sulyban. Kényszervágatott: 16 1, borju 2, tehén 4, sertés 2 Közfogyasztásra bocsáttatott 10611, nem bocsáttatott 6 egész állat. *B. Szathmáry Dezső* igazgató-helyettes.

— **A dési sertésvágóhid elkészült.** A sertésvágóhid megnyitására *Ilosvay Jenő* polgármester hívta meg az érdeklődőket. A megnyitáson *Bándy György* alispán, *Ferency Endre* főmérnök, a város tanácsa, a mészárosok és még sokan vettek részt. A vágóhid udvarán *Ilosvay Jenő* üdvözölte a megjelenteket, röviden ismertette a vágóhid létesítésének körülményeit és felkérte az alispánt a közbizághidnak a nyilvános használatra való ünnepélyes áadására. Az üdvözölő szavakra *Bándy György* alispán válaszolt. Az éljenzéssel fogadott megnyitót után a közönség a sertésközbizághidat tekintette meg.

— **A szőlő jégkár-biztosítás országos rendezése.** A tapolcavidéki gazdák már régebben mozgalmat indítottak a szőlő jégkár ellen való biztosításának törvényhozási uton való rendezése tárgyában. A mozgalomhoz, a melyet újabban a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesület irányít, csatlakozott minden számottevő gazdatársadalmi tényező. Így a többek közt a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlése is állás foglalt e tárgyban és a kormányhoz emlékirattal fordult.

— **Tejgazdasági kezelők kurzusa.** A sárvári tejgazdasági szakiskolában szeptember 14-én tejgazdasági kezelőket képző tanítást rendeznek. A kurzus célja megfelelő szakismeretekkel bíró vaj- és sajt-mesterek és munkafelügyelőket úgy elméletileg, mint gyakorlatilag kiképezni, hogy intenzív tejgazdaságok minden teendőjét elláthassák. Felveszik azokat, akik 18 éves korukat betöltötték és irni, olvasni tudnak. Folyamodványokat a miniszterhez címezve, a tejgazdasági iskola igazgatóságához f. hó 20-ig kell benyújtani. Darányi földmivelségi miniszter az iskola növendökeinek husz darab háromszázhatvan koronás ösztöndíjat állapított meg.

— **Országos kertészeti, gyümölcs- és vetőmagkiállítás Szegeden.** Az Alföldi Földmivelői Gazdasági Egyesület a hó 1-én Keöck István elnöklése mellett állást tartott, a melyen elhatározta, hogy szeptember 20-ától október

5-ig Szegeden országos kertészeti, gyümölcs- és vetőmagkiállítást rendez. A kiállítás igazgatójává az ülésen *Bodor Antal dr.-t.* választották meg.

— **Az Olt folyó szabályozása.** Az érdekeltek már évtizedek óta sürgetik az Olt folyó szabályozását és hajózhatóvá tételét. A kérdéssel többször foglalkozott a kormány s azt a Romániával kötendő kereskedelmi szerződés keretében most befoglalni kívánja. Az eddig végzett előmunkálatok tanulmányozásához már hozzá is fogtak.

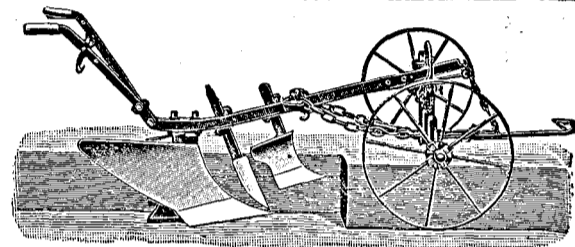
— **Elvi határozat.** Tejhamisítás büntetése-kép a törvény elzárását is megállapítván, ennek pénzbüntetésre való átváltoztatása visszaesővel szemben csak nyomatékos enyhítő körülmények alapján lehetséges, a kellő indokolás nélkül történt átváltozás az ítélet feloldását vonja maga után. (Földm. min. 1908. évi március hó 11-én 14.683/908. sz. ítélete.)

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Feladás szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA.

Egyetemes- és mélyművelő-ekék

acélöntvény testekkel. páncéllemezekkel

acél gerendelyvel

állitható szarvakkal, önvezetéssel

1801-II. Többvasú ekék.

Finom-, szántás-, csukló-, rét-boronák.

Háromtagu és egytagu hengerek,

Superior sorvetőgépek, triőrök.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcséplőkészletek 12 HP.-ig — Ipari mozgonyok 200 HP.-ig.

Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselősege

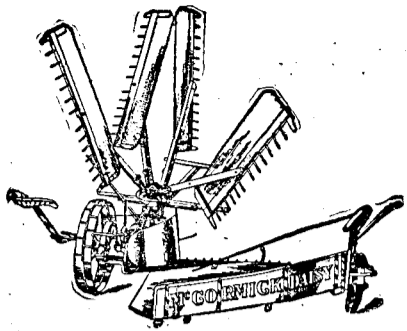
Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona záloglevélkölcsonöket

nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4½%-os záloglevelekben.

A Jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet” bizalmi férnal adnak véleményét. 1001

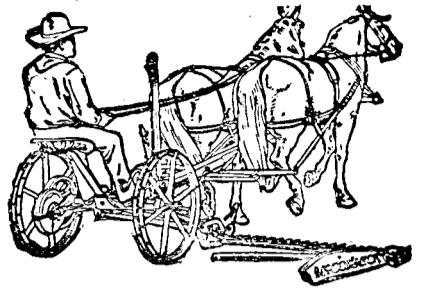

M^c CORMICK

Harvesting Machine Company, Chicagó U. S. A.

Igazgatósága és főraktára:
BUDAPEST, V., Alkotmány-u. 12.

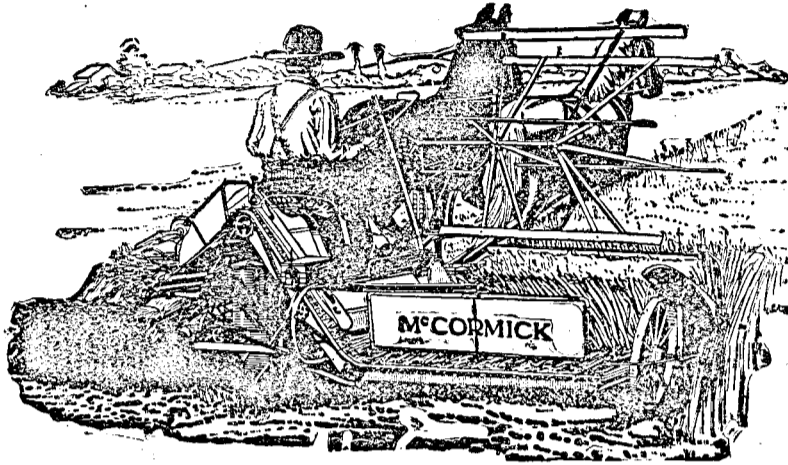

Speczialitások:

Kéveköto-aratógépek 5 és 6 ang. láb metsző szélességgel szállító- és rúd-hordó-készülékkel.

- o Szabadalmazott Kalászemelő.
- o „Daisy“ marokrakó-aratógép
- o autom. asztal-felhajtókészülékkel.
- o „New 4“ fűkaszalógépek 3 1/2, 4 1/2 és 5 ang. láb metsző szélességgel.

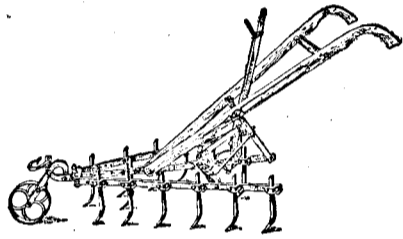
Szabadalmazott „Dán“ késgerenda, Selyemfű, mohos rétek stb. közönséges késgerendával, csak hiányosan kaszálható takarmány számára.

Speczialitások:

„Sidedelivery“ kombinált szénagyűjtő és forgatógép.

- o o Aczél-szénagyűjtők. o o
- o o Aczél-szénaforgatók. o o
- o o Aczél-lókapák,
- o o tengeri, burgonya, szőlő stb. kapálására.
- o o 14 fogas Cultivator,
- o o 7 külön gyomláló késsel, tengeri, szőlő, takarmányrépa stb. számára.

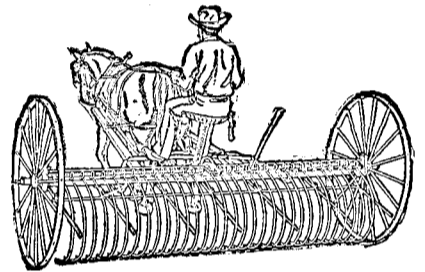

2098

M^c CORMICK aratógépeinek 22 éves példányai

egy magyar gazdaságban még mindig kifogástalan, jó munkát végeznek.

Nagy képes katalogus és árjegyzék kívánságra díjmentesen.

Gazdaságok administratióját,

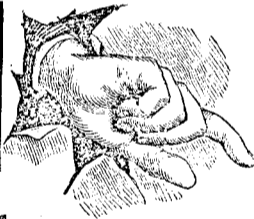
felügyeletét, számadások ellenőrzését, megvizsgálását, birtokok becslését elvállalja és bármely ágában a gazdaságnak szaktanáccsal szolgál az erdélyi viszonyokkal teljesen ismerős, huzamos gyakorlatban tapasztalt és elméletileg képzett

intelligens gazda,

akár állandó, akár esetről-esetre való megbízatásokban — megegyezés szerinti honorarium vagy jutalékért.

Teljes megbízhatóságáról a legjobb ajánlatokkal rendelkezik.

Közvetítések e lap kiadóhivatala által. 2178

A címre tessék ügyelni!

VALÓ-

di francia különlegességek (óvszerek) csakis F. Berguerand fils leghíresebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők

Polgár Sándornál

Budapest, VII. kerület,

Erzsébet-körút 50. sz.

Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 2140

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68,
által a legújabb és legelőnyösebb áruk mellett ajánlatosak
Locomobil és gözcsepülőgépek,
szalmakazalozók, járgány-csepülőgépek, löhere-csepülő, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szacsavágók, répavágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalomok, egytemes aczél-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Kwizda-féle RESTITUTIONS-FLUID

mosóvíz lovak számára.

1 üveg ára 2 korona 80 fillér. 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van. Nagyobb munkánál elő- és utóerősítő, erőltetőeknél, inak merevségénél stb. Az időmítésnél kiváló munkára képesíti a lovakat. — Kwizda-féle Restitutions-Fluid szővédjegy, címke és göngyölés törv. védve.

1900. párisi vilákiállítás Grand Prix.

Kwizda-féle szabadalmazott Lábszár-védő Pneumatic-lábszárvédő

2101. I.

gumiból

szürke, fekete, barna és fehér színben és négy nagyságban készütnék és pedig a bal és jobb lábak részére, a-b-nél mért terjedelemtől szerint:

1. sz. . . . . 20-22 cm. | 3. sz. . . . . 24-27 cm.
2. sz. . . . . 22-24 cm. | 4. sz. . . . . 27-30 cm.

Ára darabonként

szürke

1. sz. . . . . Kor. 5.90 | 3. sz. . . . . Kor. 6.40

2. sz. . . . . Kor. 5.90 | 4. sz. . . . . Kor. 7.30

fekete, barna és fehér

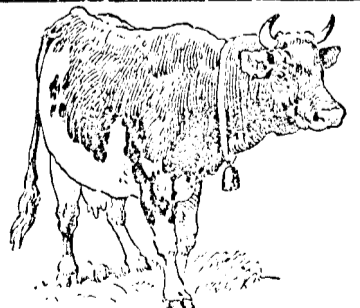
1. sz. . . . . Kor. 5.90 | 3. sz. . . . . Kor. 6.40

2. sz. . . . . Kor. 6.40 | 4. sz. . . . . Kor. 7.70

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Főraktár:

KWIZDA JÁNOS FERENC

cs. és kir. osztrák, magyar királyi, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész, Korneuburg, bei WIEN.

KWIZDA-féle

Korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. — 50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejeles fokozására.

1 doboz ára 1 korona 40 fillér.

1/2 doboz 70 fillér.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-nek

Kolozs és több szomszédos megye területére kizárólagosan jogosított képviselője a bizalomteljesen hozzá forduló feleknek a lehetőségig gyors és költséget kiméző eljárással szerzek

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, konvertálok más intézeti terheket és egyuttal rendezem az elhanyagolt birtok- és teherállapotokat.

Kiváló biztosságu tőkebefektetésül ajánlom ez intézetnek a földszén is jegyzett adó és egyéb levonásmentes óvadékképes és különösen katonai házassági óvadéku alalmas 50 év alatti kisorsolásra rendszeresített

„4 és 4 1/2 százalékos zálogleveleit“. Ezek kaphatók és a szelvények költségmentesen kifizetnek; az intézetnél Nagyszebenben és helyben a Kolozsvári Kereskedelmi Banknál. Mindennemű felvilágosítást díjmentesen és készséggel megad:

Erdélyi erdő-, faanyag- és hányaügynökség
GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Malom-utca 16. szám.

A legelőnyösebb módon közvetít mindennemű ingatlan adásvételeket, bérleteket és bármiféle kereskedelmi ügyleteket. 2162

A Hunyadmegyei

Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle gőzeke garnitúrájával Erdélyben tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kívánságára jó minőségü kőszénről vállalkozók gondoskodnak illetve évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Báró Kemény József, Maros-Németi, u. p. Déva, vagy
Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,
Budapest, IV. Molnár-utca 11. 1934

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
Langen & Wolf rendszerü gázgenerátorok és gázgépek szívó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerü gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
Szivattyuk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
Hűtőtelepek és jéggyárak.
Gépberendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.
Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
Borsajtók és szőlőzúzó. 1475

Hydraulikus sajtók

Arany érem
Szeged 1899.

Arany érem
Budapest 1899.

Arany érem
Pozsony 1902.

és sok egyéb legmagasabb kitüntetésekkel

szőlő-és gyümölcsmust sajtólásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat kézihajtásra Herculesnyomórő-szerkezettel, fa- vagy vastányérral. Gyümölcs- és szőlő-örlöket, bogyzógépeket gyümölcsaszaló készülékeket

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legújabb szerkeze tben

MAYFARTH PH. és TA.,
BÉCS, II/1 különlegességi gyár gyümölcserőteljesi gépekben.

2175

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve Megrendelések idejekorán kéretnek,

Őszi trágyázáshoz a Thomassalaksizt

csillag

helyesen alkalmazva, minlegoesebb foszforsavas munkakkal és aráján-

védjeggyel

den rővénynek legjobb és trágyája. — Kivánatra szaklaltalkészésegesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Andrásy-út 49.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviseleje.

Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre!
Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

Eladó vetőgépek,

(Alkalmi eladás!)

11, 13 és 15 sorosak egészen ujan, a legjobb gyárból eladók magas engedménnyel!

Megtérkinthetők: Kolozsvárt, Attila-utca 8. sz. a.

Bővebbet: lapunk kiadóhivatalában.

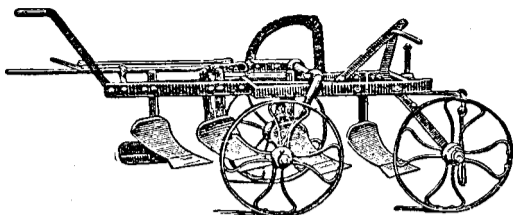
Gazdák Biztosító Szövetkezete			
BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.			
Alakult 1900.			
Biztosítéki alap			
Alapítványok a kormány hozzájárulással	1,970.340.— K.	1901. évi fölösleg	90.349.— K.
Tartalékok	764.760.16 "	1902. " " "	59.782.26 "
Összesen:	2,735.104.16 "	1903. " " "	109.331.73 "
		1904. " " "	72.438.93 "
		1905. " " "	61.730.60 "
		1906. " " "	39.243.65 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok dőarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleleghől ugy a 1902. mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

1013 az Igazgatóság.

A tarlóhántás legcélszerűbb eszközei:

Bächer könnyű négybarázdás hántó ekéje,
Bächer könnyű hárombarázdás hántó ekéje,
Johnston tarlóhántó tárcsás boronái.

Legjobb acél anyag, csekély önsúly, kevés vonóerő, ideális munkateljesítés.

Tessék ajánlatot kérni! — — — Olcsó árak!

BÄCHER RUDOLF speciális eke és talajművelő eszközök gyára.

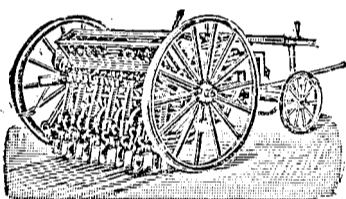
Vezérképviselő és főraktár:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.

Az „eredeti Melichar“-gyártmányú páros sorszámú

„UNICUM DRILL“

a jelenkor legtekélyesebb sorvetőgépe.

gép általános kedveltségét köszönheti. Több mint 32.000 db használatban. Számtalan elsőrendű kitüntetés és sok száz elismerőlevél a világ minden részéből.

Ujabb speciálitások: **Műtrágyaszórógépek és műtrágyaszóróval kombinált sorvetőgépek.** Különleges repavetőgépek és amerikai rendszerű kukorica-fészekbevetők (a Hermann-féle művelésmóddhoz.)

Chiliszórók a cukorrépa fejtrágyázásához.

MELICHAR FERENC sorvető és műtrágyaszórógépek gyára

Vezérképviselő és főraktár:

SZÜCS ZSIGMOND

Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.

Mindennemű

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a **FISCHER-féle**

zsák és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utca 31-33. sz. szerelhetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak és viszonteladójának szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás. Ponyvakülsőintézet. 2072

Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek.

Törlesztő kölcsönök.

AZ
Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál
 Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók földbirtokok és városi bérházakra.

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérházaknál a telekkönyv, házbéradó vallomás hitelesítve és az épület vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsönöknél számítatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál az

Igazgatóság.

Hivatalos órák d. e. 9-1 óráig.

1501

Gyors és olcsó lebonyolítás.

A lovak, szarvasmarhák, sertések, juhok, szóval az összes háziállatok erősítésére, edzésére, azok egészségének épségben tartására a

Brázay KINCSEM-FLUID
 KINCSEM-SZESZ

minden gazdaságban és állattenyésztésben

nélkülözhetetlen.

Felülmulja a hasonló célra szolgáló külföldi szereket, mert a leghatásosabb s legjobb minőségű kipróbált anyagokból készül. Használatban van minden jelentékenyebb gazdaságban, állami és magánménesben, katonai, polgári- és versenystállókban.

Kapható: gyógytár-, drogéria- és fűszertüzletekben, vagy közvetlenül a készítő:

Brázay Kálmán cégnél Budapesten.

1 üveg ára 2.50 kor., 12 üveg ingyen csomagolás és bérmentes szállítással 24 kor. 2105

A mezőgazda
 tizparan-
 csolatját

minden kereskedésben ingyen kaphatni vagy postán díjtalanul és bérmentbe beszerezhető:

Ubald v. Trnkóczy
 gyógyszerész, Laibach,
 Krain, Ausztria.

2074

Eladó

25-30 darab kilencz éven aluli **tenyésztésre** alkalmas erdélyi magyar fajta

tenyész-tehén

Gróf Wass Béla óméltósága **mezőzáhi tenyészetéből.** Ertekezhetni:

Gönczy Mihály intézővel
 Mezőzáh, Tordaaranyos várm.,
 posta helytt.

2179

EREDETI „MÉLOTTE“ TEJFÖLÖZŐGÉPEK,

valamint az összes tejgazdasági, állattenyésztési, gazdasági cikkek állandóan nagy választékban raktáron:

GEITTNER és RAUSCH Budapest, V. Andrássy-út 8.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

